

Во овој труд ќе ја претставиме музиката низ различните фази на свадбите со осврт на нејзиното значење во ритуалот на боењето и покривањето на лицето и телото на невестата, кој е сеуште застапен во различни форми.

1. Свадбата и маскирањето

Народната традиционална свадба содржи најсложени дејства кои се јавуваат како сложен комплекс од магиски, практични, стопанско-економски и друг вид елементи, а по мноштвото на определени специфичности и како своевиден естетски чин (Ѓорѓиев 2009: 138).

Свадбите во селата во центар Жупа се одржуваат во текот на летните месеци поради присуството на печалбарите. Всушност, во зима големите снегови и лошото време го отсекува селото од комуникација со поблиските градови. Од социолошки аспект, битно е да се истакне дека на овие прослави се канат сите жители, како и гости од околните села, што од друга страна овозможува продолжување на постојните и воспоставување на нови контакти меѓу жителите. Во последниве две децении е скратено времетраењето на самата свадба од седум на три денови. Главната причина е поради ограничениот годишен одмор на печалбарите и голема фреквентност на свадбите во ист период во месец август. Во овој контекст, интересно е дека економските фактори и стандардот на мештаните, немаат влијание врз времетраењето на свадбата.

Свадбата како обред на премин трае по два-три дена и сè уште се одвива според традиционални редови кои се состојат од неколку ритуали на претсвадбени (барање на девојката, збор и свршувачка) и свадбени обичаи (земање и речење на чејз, Кана вечер, земање на невестата, бричење на младоженецот, верско венчање, затворање во соба, свечена облека, свечени оброци, дарувања).

Некои од свабените обичаи се тесно поврзани со ритуалот на боење, покривање на лицето и телото на невестата, кои произлегуваат од верувањето дека маскирањето на невестата претставува заштита од негативни влијанија и уроци и има апотропејски карактер. Всушност, маскирањето е во функција на овие обичаи бидејќи се смета дека со него се намалува опасноста од ризици и во исто време го чини животот посреќен и

попријатен и затоа за него може да се зборува како континуитет на животот (Лиманоски, 1998:114).

ДИСКУСИЈА И ЗАКЛУЧОК

Теренското истражување покажа дека свадбата кај јуручката заедница во западниот дел на Р. Мадонијса е најзначајниот и најмасовен оптестевен световен собир кај оваа популација. Неа се уште ја сочинуваат најголем број обредно-обичајни церемонии и ритуали во чија основа стои апотропејскиот карактер. Во сета таа комплексност, обработениот материјал потврди дека во некои ритуали се уште го има задржано маскирањето како производ на верувањата и повеќевоковното наследство. Маскирањето е еден елемент во сложената постапка на трансформација и прикривање на невестата во свадбениот обред кој претставува премин од една во друга животна фаза.

Притоа и музиката, која е жива традиција, придонесува за нагласување на драмскиот карактер на овие ритуали. Ритамот во обредната народна музика е многу променлив и како функционална категорија неговата естетска вредност се согледува во акцентирањето, а со тоа и во збогатувањето на звучната фактура. Од друга страна, тематската содржина на вокалниот репертоар од лирски песни најчесто е поврзана со значењето на свабените обреди, како на пример заминување од родителскиот дом, пристигнување во куќата на младоженецот, откривање на лицето на невестата. Од аспект на маскирањето посебно се издвојува обредот Кана вечер, со оглед на тоа дека има свои карактеристични елементи и може да се примени и како засебн обред кој симболизира заштита од урок.

Генерално во свдбените обичаи кај Јуруците може да се каже дека постои континуитет во боењето, односно маскирањето на невестата во минатото и сегашноста како во поглед на значењето и функцијата, така и во историската генеза. Маскирањето на невестата го има задржано сакралниот, магискиот, световен, утилитарен и естетски карактер кој се уште се рефлектира и врз музичката традиција. Поминувајќи низ акултурациски процеси свадбената музичка традиција претставува витален фактор во одржување на континуитетот во музичкото наследство и е огледало на одредени сегменти од социо-културното живеење.